

Pósa Lajos, a nagy mesemondó

1850. április 9-én született Gömör egyik falujában, Nemes-Radnóton (ma Szlovákiához tartozó Radnót község) és 1914. július 9-én hunyt el Budapesten.

A szülőföldje iránti szeretet, a pataki diákévek, a hagyománytisztelet, a népi kultúra ismerete, megbecsülése vezették az irodalmi élet felé. A gyökerei, az az örökség, amelyet Gömör földjéről és Sárospatakról magával vitt, segítették az élet viszontagságos, göröngyös útjain. Kialakított maga körül egy művésztársaságot, létrehozta a Pósa-asztalt. Pezsgő irodalmi, művészeti életet teremtett. Tehette, mert ekkor már ünnepelt költő, szerkesztő, újságíró. Sorra jelentek meg versei, imádságos könyvei, hazafias versei, meséi, Arany ABC-je.

„Az Én Újságom” című gyermeklap szerkesztőjeként bejárta a Kárpát-medencét, ezernyi gyermekszáj kiáltotta minden alkalommal: Éljen Pósa bácsi!

Imádságok c. kötete kis imakönyv a gyermekek számára, amelyben életük minden érzésére megtalálható a megfelelő ima. Imát mond szülőkért, testvérekért, betegekért.

Legismertebb talán a:

Reggeli imádság

Jó Istenem, felébredtem,
Te örködtél én felettem.
Köszönöm, hogy megtartottál,
Hogy felettem virrasztottál.

Óvj meg ma is szent kezeddél!
Szent kezedből ne eressz el!
Vedd oda mind, aki szeret,
Oh, hallgasd meg kérésemet!

Esteli imádság

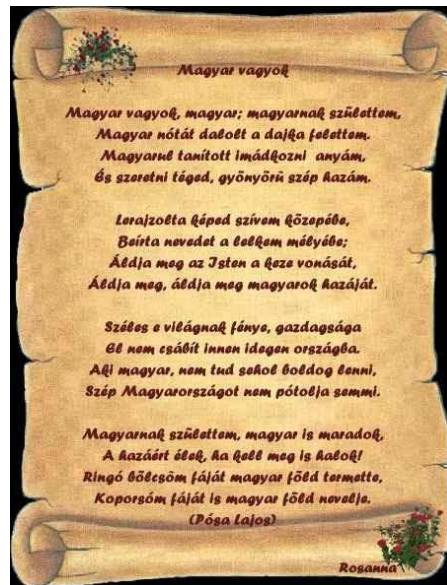
Én Istenem, jó Istenem!
Becsukódik már a szemem.
De a tied nyitva, Atyám,
Amíg alszom, vigyázz reám!

Vigyázz kedves szüléimre,
Meg az én jó testvérimre!
Mikor a nap újra felkel:
Csókolhassuk egymást reggel.

Hazafias költeményei a napilapokban eseményszámba mentek, ezekben hazánkat dicsőítette, hazaszeretét fejezte ki, hazaszeretetre buzdított.

Mindnyájunknak édesanyja,
Híven ölel kebelére...
Érte éljünk, ha kell, haljunk!
Áldás minden porszemére! –
Bárhova visz szerencsétek,
A hazát hűn szeressétek!
/Haza/

Oh hazám, szeretlek, mígcsak szívem dobban!
Benne vagy mindennap az imádságomban.
Oh hazám, szeretlek, legszebb e világon!
Szent öledből még a csillagba sem vágyom.
(A hazáról.)

„Költészetének jelentékeny részét a meleg családi érzés s különösen édesanyja iránti nagy szeretete táplálja. Sohasem szakadt el teljesen gyermekkorától, édesanyjától és szülőfalujától, s legmelegebben mindig a gyermekkorával való kapcsolat sugallta ilyenemű verseit. Itt gyermekkori emlékeiben nyilatkozik meg legnagyobb bensőséggel. Versei szólnak kiskertről, akácfáról (*Az én szobám.*), muskátli bokorról (*Muskátli.*), édesanyja kis ládájáról (*Anyám ládája.*), kakukkos óráról (*Kakukkos óra.*), *A kis penecilus-ról*, stb. Gyermekkorának majd minden apró és bájos eseménye megelevenedik. Maga előtt látja a tágas udvart, ahol felnőtt, a bólingató akácot, amely alatt este megpihentek, (*Isten hozott fecskemadár*), a kanyargó Balog medrét (*Az én kedves szülőföldem.*), a szilvást, a domboldalon azt a kicsi halmot, a Károlyka sírját (*Szilvás kertünk végén.*), a búzaföldet: „Ez volt a házunknak kenyeret adója” (*Búzaföldön.*).

Igazi érzés és melegség csendül a *Radnóti harangláb* c. költeményéből. Viszontlátva a harangot eszébe jutnak vele kapcsolatos gyermekkori emlékei:

Óh, mióta nem láttalak,
Messze, messze jártam,

Égbe nyúló aranygombos
Tornyokat is láttam
De a te kis harangodnál
Egy se szólott szebben...
Hej százszor is, ezerszer is
Megcsendült szívemben!

Gyermekkorának legboldogabb percei voltak, ha kinn a kispadon anyja ölébe vette a fejét:

Szülém mesélget akácok alatt,
Fejem ölébe hajtva hallgatom,
Végig repülve tündértájakat.
Tavaszkoromnak aranyálmai!
Boruljatok le néha – néha rám!
Hadd higgyem, hogy tudok még szállani
S hogy keblén ringat édes jó anyám!

Családi verseinek legközvetlenebb és legismertebb darabja lett *A kis növendék* c. költeménye. Azt festi, hogy milyen nagy az öröm a családban, mikor a „Kis növendék” hazamegy vakációzni. A kertek alatt leszáll a kocsiról, s onnan lepi meg szüleit:

Lassan, titokban,
Majd ha betoppan:
Lesz meglepetés,
Sírás, nevetés.
Egyszer odaki
Kocog valaki,
Kacag az apjuk,
Szalad az anyjuk
Fia elébe,
Zárja keblére.
Boldog a vendég,
A kis növendék.

Édesanyja, s otthona után való vágyakozását fejezi ki a *Honvágy, Haza megyek, haza* c. versei is. S mikor szíve már csordultig tele van, hazamegy kis falujába, ahol édesanyja szeretettel és bölcsen oktatja, hogy szeresse az ősi földet és sohase mondjon le róla.” /Tóth Laura/

Pósa Lajos: Anyám intése

**El ne add az ősi házat,
El ne add az ősi telket,
Hol a csűrön késő őszi
Gólyamadár kelepelget.**

**Ha elfáradsz a világban:
Gyere haza megpihenni,
Az öreg fák árnyékában
Szép időkre emlékezni.**

**Rád nevet, mint hajdanában,
A cseresznye, piros alma;
Gyermek leszel, újra fiam,
S belefogsz egy dalba.**

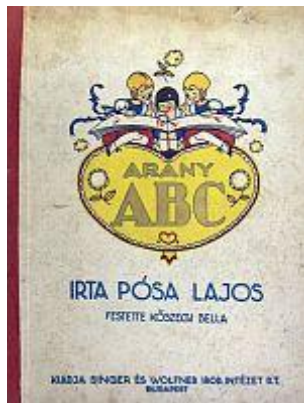
**Szántófölded kenyeret ad,
Az a föld jó kalásztermő!
Friss vizet a csörgő patak,
Tüzelőnek fát az erdő.**

**Gyümölcsfáid oltogatod,
Tisztogatod, nyesegeted,
Ablak alatt a kis kertben
Az utakat rendezgeted.**

**El-elsétálsz a mosolygó
Virágok közt andalogva...
Úgy-e fiam, hozol majd ki
Egy-egy szálát a síromra?**

**El ne add az ősi házat,
El ne add az ősi telket,
Hol a csűrön késő őszi
Gólyamadár kelepelget.**

„Pósa bácsi” Arany ABC című „verses olvasókönyve” 1892 óta nemzedékek tanuló és tanító könyve.

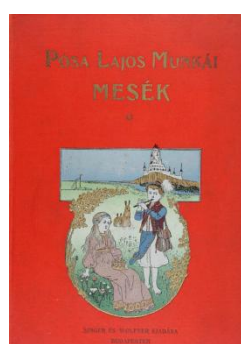
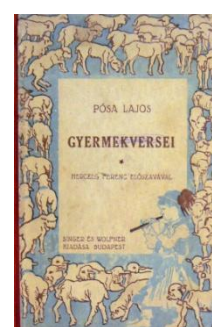
Irodalmi munkásságának legjelentősebb része *Az Én Újságom* c. gyermeklaphoz kapcsolódik. Az 1894. március 18-án megjelent V. évfolyam 12. számában olvasható az *alábbi Felhívás előfizetésre*:

„Április havában új negyede kezdődik Az Én Újságomnak. Az Én újságom a legkedveltebb magyar gyermekújság. Tanítója, jó barátja a gyermekeknek. Annyi sok szép mese, kedves elbeszélés, aranyos vers jelenik meg benne évnegyedről évnegyedre, hogy valóságos tárháza a jó olvasmányoknak. Pósa bácsi, a szerkesztő, minden héten szeretettel zengi el szépen csengő verseit. Imádkozik a gyermekekkel, ír nekik köszöntőt, dalol a hazáról, szabadságról, föltárja a természet szépségeit. Ma már minden családban, minden iskolában az ő verseit szavalják, éneklik a gyermekek. A szerkesztőt segíti nemes hivatásában az irodalom színe-java. Alig van ma számottevő tagja az irodalomnak, a ki Az Én Újságom olvasóinak ne írna szíve legmelegebb érzéseivel, elméjének tiszta tudásával. Mindazoknak, kik az 1894. év márczius hó végéig fizettek elő Az Én Újságomra, itt az ideje, hogy az előfizetést mennél előbb megújítsák, mert csak így lehetséges, hogy a lap pontos szétküldésében nem történik fennakadás. Az Én Újságom megjelenik minden héten szombat reggel s vasárnap a vidéken is olvashatják.”

„Meséit abban az időben kezdte írni, amikor már tudatosan törekedett apró olvasói igényének kielégítésére. Itt sem kezdett töretlen utat. Az elődök költészete gazdag meseanyagot tárt elébe, új csak az a mód volt, ahogyan az ő tollán átformálódtak a mesék; egészen a gyermek lelkének megértési készségéhez simultak. Megértette a gyermeket, ismerte gondolatvilágát, olyan tárgyakat dolgozott fel, melyek megragadták és foglalkoztatták a gyermek képzeletét. Meséit két csoportra oszthatjuk: tündérmesékre és állatmesékre.” /Tóth Laura/

Művei:

Művei megtalálhatók könyvtárunkban.